รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

MODEL OF TOURISM MANAGEMENT OF CREATIVE COMMUNITY-BASED TOURISM ON SUSTAINABLE AGRICULTURE USING DIGITAL TECHNOLOGY IN THAP – NAM BANMA SUBDISTIRCT, BANG PAHAN DISTRICT, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

สาลินันท์ บุญมี
Salinun Boonmee
อเนก พุทธิเดช
Anek Putthidech
โสพิศ ทุมดี
Sopit Tumdee
อำนาจ สุขแจ่ม
Amnaj Sookjam
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
E-mail: amnaj.s@rmutsb.ac.th, 0863025428, ID Line
Received January 17, 2023; **Revised** February 6, 2023; **Accepted** April 29, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อสังเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ความพร้อมของชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า ที่จะพัฒนาไปสู่รูปแบบการท่องเที่ยวฯ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยและข้อจำกัดในการจัดการท่องเที่ยวฯ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวฯ และ 4) เพื่อเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวฯ การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสานวิธี เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1) ชุมชนมีพื้นที่เกษตรที่มีความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้นแบบได้จำนวน 7 แห่ง แต่ขาดนโยบายและงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่เกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม

2) ชุมชนมีพื้นที่เกษตรที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ มีพืชพันธุ์ที่หลากหลาย มีบุคลากรที่มีความสามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านการเกษตรและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ยังมีโอกาสจากกระแสนิยมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาพื้นที่เกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ แต่ชุมชนยังมีข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว และงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

3) แนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า ประกอบด้วย ด้านการจัดการ ด้านการรองรับ ด้านการให้บริการ ด้านการดึงดูดใจ และด้านเทคโนโลยี

4) รูปแบบการท่องเที่ยวฯ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยว มีการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเพื่อรองรับการท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการสนับสนุนการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวโดยชุมชน, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Abstract

This Article aimed to study 1) the creation problem and the needs and readiness of the Thap Nam-Ban Ma Community to develop a tourism model, 2) study factors and limitations in tourism management, 3) study tourism management guidelines, and 4) propose a tourism model. This research was mixed-method research, and the instrument for collecting data was interviews and questionnaires— data analysis by percentage, arithmetic mean, and standard deviation.

1. The research results were found as follows:

1) Seven agricultural areas in the community were ready to develop their potential to be prototypes of agricultural tourism. Still, there needed to be a concrete policy and budget to develop agricultural areas into agricultural tourism.

2) The community had unique agricultural areas. There was a wide variety of plants. There were personnel who could transfer knowledge on agriculture and the concept of sufficiency economy. There are also opportunities from the trend of agricultural tourism and the use of technology for tourism today that could help promote the development of agricultural areas into agricultural tourism. But the community still needed more tourism management and the budget for developing tourist attractions.

3) Management guidelines for developing the potential of agricultural tourism of the Thap Nam- Ban Ma community are as follows: Support service attraction and technology.

4) The tourism model emphasized community participation in tourism management. There was a travel program design, and there were proactive public relations to promote and develop the potential to support tourism and bring technology to help support tourism.

Keywords: Community-based tourism, Creative tourism, Agrotourism

บทนำ

ปัจจุบันรายได้จากการท่องเที่ยวนับได้ว่า เป็นแหล่งรายได้หนึ่งที่สำคัญของประเทศ โดยปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกำลังได้รับกระแสนิยมจากนักท่องเที่ยว จากการสำรวจในปี 2562 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อใช้ชีวิตเหมือนคนท้องถิ่นอัตราเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับปี 2561 นอกจากนี้ ในปี 2563 ยังพบว่า นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มร้อยละถึง 84 สะท้อนให้เห็นว่า การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ในด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Government Savings Bank Research Center, 2020) สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560–2564) ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่หลากหลาย โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) สำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ติดอันดับ 16 ของประเทศ ที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด 13,000 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562) เนื่องจากเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ที่ได้จดทะเบียนเป็นมรดกโลก ส่งผลให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในระดับชุมชนท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ อีกทั้งเพื่อการคุ้มครอง ป้องกัน การสงวนรักษาแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติในประเทศ งานวิจัยส่วนใหญ่ที่มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น พลวัฒน์ ชุมสุข (2563) และ วริษา ต่างใจ สุมิตรา เรืองพีระกุล และ ธัญยธรณ์ วราพงศ์พิศาล (2564) เป็นต้น แต่เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นพื้นที่เกษตรที่มีความหลากหลาย สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม พักผ่อน ทำกิจกรรม ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รองรับการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับกระแสนิยมในปัจจุบัน

ชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ที่น้อมนำแนวทางการดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิต และถือว่าเป็นชุมชนที่พยายามจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยอาศัยทรัพยากรและวิถีชีวิตในชุมชนมาช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว แต่จากรายงานแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ (พ.ศ.2561-พ.ศ.2565) (องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ, 2561) และจากการสัมภาษณ์ชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ชุมชน ยังขาดการวางแผนและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยคนในชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องอาศัยศักยภาพในหลาย ๆ ด้าน โดยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มศักยภาพและสนองตอบด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบ Smart Tourism ที่มีระบบบริหารจัดการท่องเที่ยว (Tourism Intelligence Center: TIC) สร้างแรงบันดาลใจต่อนักท่องเที่ยวและกระตุ้นให้เกิดการเดินทางได้ (ยุคลวัชร์ ภักดีจักริวุฒิ์ และ เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2562)

บทความวิจัยนี้นำเสนอรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการท่องที่ยวเชิงเกษตรตามนโยบายภาครัฐ ที่หน่วยงานและชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ผลวิจัยนี้สามารถนำไป

ต่อยอดในการพัฒนานวัตกรรมบนพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ความพร้อมของชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า ที่จะพัฒนาไปสู่การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยและข้อจำกัดในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
4. เพื่อเสนอรูปแบบการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

การทบทวนวรรณกรรม

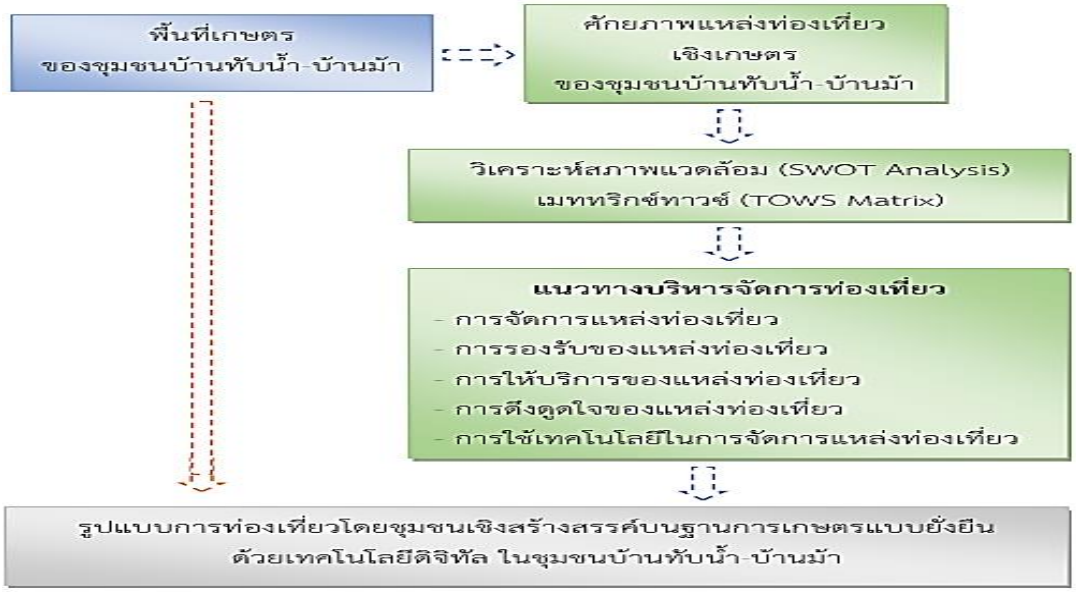
งานวิจัยนี้มุ่งเน้นสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้ชุมชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้วยแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ด้านที่ 1 การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว/ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นประทับใจ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ด้านที่ 2 การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ภายในชุมชน โดยผ่านประสบการณ์จริง ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวและมีกลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ด้านที่ 4 การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานและศูนย์การบริการข้อมูลรวมทั้งความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และด้านที่ 5 บุคลากรและนักสื่อความหมายท้องถิ่น ที่มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารด้านประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชุมชน (ฟองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง สุรชัย กังวล และวราภรณ์ นันทะเสน, 2561) โดยการนำเทคโนโลยีสำหรับการท่องเที่ยวมาช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว จะช่วยให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวได้มากขึ้นของนักท่องเที่ยว ตั้งแต่การใช้เทคโนโลยีก่อนเดินทาง เพื่อช่วยในการวางแผนท่องเที่ยว เช่น เส้นทาง ห้องพัก เป็นต้น ระหว่างเดินทางที่ช่วยในการนำทาง ตรวจสอบสภาพอากาศและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้เมื่อสิ้นสุดเดินทาง นักท่องเที่ยวสามารถบันทึกประสบการณ์ และการเสนอข้อติชมจากการท่องเที่ยว เพื่อใช้ในการแชร์ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้นำข้อเสนอไปพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้นไป (ไพศาล กาญจนวงศ์ และ รักธิดา ศิริ, 2561)

จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยนี้นำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนและแนวคิดเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการท่องเที่ยว มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวฯ ประกอบด้วย การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การดึงดูดใจ

ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยนำปัจจัยแต่ละด้านมาใช้ในการวางแผนและการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการจัดกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และความต้องการของนักท่องเที่ยว รองรับกระแสนิยมการท่องเที่ยวในปัจจุบันและสังคมในยุคดิจิทัล

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงชุมชนสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน และเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการท่องเที่ยว ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสานวิธีวิจัย คือ ชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) (Kemmis & McTaggart, 1988) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงาน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 7 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน ผู้ประกอบการ จำนวน 7 คน หน่วยงานที่เกียวข้อง จำนวน 2 คน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือราชการและประสานงาน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ถึง 4 และทำการจดบันทึก บันทึกเทป และสรุปผล เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านความต้องการและความพร้อมของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จดบันทึกและข้อมูลจากการถอดเทปการสัมภาษณ์มาตรวจสอบข้อมูลทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ

กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มเดียวกับขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงาน จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง โดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยแบ่งเป็น 2 กิจกรรม คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครือข่าย และ 2) การสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลประเด็นปัจจัยและข้อจำกัดนำไปสู่กลยุทธ์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวฯ โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เมททริกซ์ทาวซ์ (TOWS Matrix) และใช้เทคนิคต้นไม้แห่งปัญหา เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง กระดาษฟลิปชาร์ต และกระดาษการ์ด

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นหลัก แล้วเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของประเด็น หลังจากนั้นจึงตรวจสอบข้อสรุปและสรุปผล ส่วนการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการถอดเทป วิเคราะห์ และสรุปเนื้อหา แยกตามประเด็นตามแบบประเมินผลที่ใช้การสนทนากลุ่ม และสรุปเป็นภาพรวมนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 การวัดผล

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเดียวกับขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงาน จำนวน 30 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 304 คน รวมทั้งสิ้น 334 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวฯ โดยตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องชัดเจนและความเหมาะสมของข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลแนวทางการจัดการท่องเที่ยวฯ ในประเด็นพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลที่เกิดขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเดียวกับขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงาน จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม โดยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มและทำการบันทึกเสียงและภาพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-4 มาร่วมกันสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวฯ และนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นหลัก แล้วเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของประเด็น หลังจากนั้นจึงสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวฯ พร้อมตรวจสอบรูปแบบและสรุปผล และนำเสนอผลการสังเคราะห์รูปแบบการท่องเที่ยวฯ ในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนมีพื้นที่เกษตรที่มีความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้นแบบได้จำนวน 7 แห่ง แต่ขาดนโยบายในการพัฒนาพื้นที่เกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม และงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก การประชาสัมพันธ์ และเทคโนโลยีสนับสนุนการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้นแบบในชุมชนบ้านทับน้ำ-บ้านม้า คือ *จุดแข็ง (S)* พื้นที่เกษตรในชุมชนสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ โดยพื้นที่มีพืชพันธุ์ที่หลากหลาย สามารถสร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ การคมนาคมสะดวกและเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้ง่าย นอกจากนี้ในชุมชนยังมีปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ด้านการเกษตร และมีผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง *จุดอ่อน (W)* ชุมชนขาดระบบกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร งบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์เชิงรุก *โอกาส (O)* ปัจจุบันกระแสสังคมนิยมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีจำนวนเพิ่มขึ้น จึงเป็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่เกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน และโอกาสของการนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนในการท่องเที่ยว *ข้อจำกัด (T)* ปัจจุบันการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านต่าง ๆ ยังไม่เป็นรูปธรรม งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนมีไม่เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรเกิดความเสียหาย

จากวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) จึงได้นำยุทธวิธีโดยใช้เมททริกซ์ทาวซ์ (TOWS Matrix) มาใช้กำหนดยุทธวิธีเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ *กลยุทธ์เชิงรุก (SO)* กำหนดนโยบายและแผนเพื่อพัฒนาพื้นที่เกษตรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเชิงรุก *กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)* สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อของบประมาณสนับสนุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และสนับสนุนการฟื้นฟูพื้นที่เกษตรอย่างเร่งด่วนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ *กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)* พัฒนาระบบและกลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม และส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยว *กลยุทธ์เชิงรับ (WT)* รณรงค์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของพื้นที่ สร้างความเชื่อมั่น ความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยวในชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวจากเพื่อนหรือคนรู้จักมาท่องเที่ยว โดยเดินทางมากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง จำนวน 1 - 2 วัน ด้วยรถยนต์ส่วนตัวเพื่อท่องเที่ยว/ พักผ่อน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อศึกษาหาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในช่องทางที่หลากหลาย เช่น ทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (Youtube) ติ๊กต๊อก (Tiktok) เป็นต้น ส่วนความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า มีโอกาสและมีศักยภาพ

ในการจัดการท่องเที่ยวในระดับมาก โดย*ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร* มีโอกาสและมีศักยภาพมากที่สุด ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ โดยใช้เทคโนโลยีมาประกอบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว รองลงมา คือ *ด้านเทคโนโลยีในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร* ด้วยการสนับสนุนการถ่ายทอดและอบรมให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงาน ผู้ประกอบ ประชาชน และนักท่องเที่ยว *ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร* ด้วยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค และสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว *ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร* ด้วยการพัฒนาพื้นที่เกษตรแต่ละแห่งให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชา ผสมผสานกับเทคโนโลยีทางด้านการเกษตร เพื่อลดแรงงานและค่าใช้จ่าย และ*ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร* ด้วยการสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนให้ความรู้และเข้าถึงข้อมูลอย่างถูกต้องและรวดเร็ว พร้อมสร้างกิจกรรมที่หลากหลายและอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า จากกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในส่วนการสำรวจศึกษาเอกสาร การสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ ในการกำหนดความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จึงได้รูปแบบการท่องเที่ยวฯ ที่มีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวฯ ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว จากการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

2. ออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวฯ เริ่มจากการคัดเลือกพื้นที่ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์และมีความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จากนั้นจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว เพื่อเสนอทางเลือกให้นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย การท่องเที่ยวแบบวันเดียวและแบบสองวัน (ค้างคืนในชุมชน) เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่ม (ศึกษาดูงาน) หรือแบบส่วนตัว

แผนภาพที่ 2 แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า

3. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อม และให้ความรู้การใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้ประกอบและนักท่องเที่ยว

4. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว พัฒนาและอบรมเทคโนโลยีในการสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์

5. การมีส่วนร่วมขององค์กร ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรระดับท้องถิ่น เพื่อการสนับสนุนด้านงบประมาณ และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับเยาวชนและชุมชน เพื่อสร้างทักษะการเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ชุมชนมีพื้นที่เกษตรที่มีความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่ขาดนโยบายและงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่เกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ดังนั้นนโยบายและยุทธศาสตร์จึงมีความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ ศิคริษฐ์ คุณชมภู วรปภา อารีราษฎร์ และ ธรัช อารีราษฎร์ (2560) กล่าวว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ องค์ประกอบการบริหารจัดการ ประกอบด้วย โครงสร้าง กลยุทธ์ ระบบและการจัดการ และคณะกรรมการ นอกจากนี้ สอดคล้องกับสถาพร เกียรติพิริยะ และคณะ (2563) กล่าวว่า การเติบโตของการท่องเที่ยวส่วนหนึ่ง เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ เป็นการสร้างแรงดึงดูดใจเพื่อตัดสินใจในการท่องเที่ยว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า พื้นที่เกษตรมีการปลูกพืชพันธุ์ที่หลากหลาย โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ มีบุคลากรที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านการเกษตร การคมนาคมสะดวกและเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้ง่าย พื้นที่เกษตรจึงสามารถพัฒนาศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ โดยมีโอกาสจากการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการท่องเที่ยว อีกทั้งกระแสนิยมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในปัจจุบัน แต่ยังมีข้อจำกัดด้านคณะกรรมการขับเคลื่อนการบริหารจัดการท่องเที่ยว และงบประมาณในการพัฒนาความพร้อมด้านสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก และการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้านผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นรายได้หลักมากกว่า ซึ่งไม่ได้เน้นประเด็นการสร้างรายได้จากแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้นการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ ทัศนีย์ นาคเสนีย์ ชลธิชา พันธ์สว่าง และ สมเนตร จันทวิชชประภา (2561) กล่าวว่า ปัจจุบันแหล่งเกษตรได้รับความนิยมจากกระแสการบริโภคเพื่อสุขภาพ สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐที่เน้นการส่งเสริมการเกษตรและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีชุมชนมีส่วนร่วม นอกจากนี้นักท่องเที่ยวมีความพอใจกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย สามารถเดินทางมาเช้าเย็นกลับและจองการท่องเที่ยวล่วงหน้าได้

และสอดคล้องกับ ทัชชญา ทรงอิทธิสุข และ ณัฐนุช จันทวิมล (2563) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการ และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และ อัจฉริยาพร คันธมาลาเจริญ (2564) กล่าวว่า รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงต้องมีการเข้าถึงสะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวก และมีกิจกรรมที่ดึงดูดการท่องเที่ยว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า ประกอบด้วย ด้านการจัดการ ด้านการรองรับ ด้านการให้บริการ ด้านการดึงดูดใจ และด้านเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนมีความพร้อมในปัจจัยตามด้านต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมให้เกิดศักยภาพได้ และสามารถพัฒนาศักยภาพในระดับสูงต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เพียงฤทัย เสงี่ยมศิลป์ และคณะ (2561) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนต้องประกอบด้วย ศักยภาพด้านความดึงดูด ศักยภาพด้านการรองรับ และศักยภาพด้านการให้บริการ และสอดคล้องกับ นำขวัญ วงศ์ประทุม และคณะ (2561) กล่าวว่า องค์ประกอบของศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย ศักยภาพในการรองรับ ศักยภาพด้านการจัดการ ศักยภาพการดึงดูดใจ และศักยภาพการบริการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ เบญจมาภรณ์ คงชนะ และ เรณุกา ขุนชำนาญ (2561) เรื่องการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนท้องถิ่น ต้องมีการส่งเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวฯ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคณะกรรมการบริหารจัดการท่องเที่ยว มีการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยว จากนั้นทำการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเพื่อรองรับการท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการสนับสนุนการท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นใช้แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ นิตยา งามยิ่งยง และ ละเอียด ศิลาน้อย (2560) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อาศัยการมีส่วนร่วมในวางแผน การประชุมร่วมกันของคณะกรรมการทั้งภาครัฐและชุมชน ร่วมปฏิบัติการไปจนถึงร่วมประเมินผล และคำนึงถึงระเบียบและข้อกฎหมายในด้านการวางแผน การจัดการ รวมถึงการรักษาความพอใจของนักท่องเที่ยวไว้ได้ และการกระจายรายได้ให้ทั่วถึงทุกภาคส่วนของชุมชน สนับสนุนด้านงบประมาณและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นรูปแบบที่มีการบูรณาการร่วมกัน 5 องค์ประกอบ คือ *องค์ประกอบที่ 1* การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสนับสนุนระบบบริหารจัดการท่องเที่ยว *องค์ประกอบที่ 2* การรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นความพร้อมให้กับนักท่องเที่ยวขั้นพื้นฐานได้อย่างเหมาะสม โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว *องค์ประกอบที่ 3* การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นความสามารถในการสร้างคุณค่าให้กับการบริการ โดยการใช้เทคโนโลยีในการเติมเต็มและเพิ่มความสะดวกสบาย *องค์ประกอบที่ 4* การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างโอกาสและสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว *องค์ประกอบที่ 5* เทคโนโลยีในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นความสามารถในการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่หรือสร้างขึ้นมาใหม่ เพื่อช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีศักยภาพในระดับสูงขึ้น ได้แก่ *การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว* ประกอบด้วย ด้านพื้นที่และกิจกรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านงบประมาณ และ *การเสริมศักยภาพเพื่อสร้างความยั่งยืน* ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วม และด้านงบประมาณ

สรุป

ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมขององค์กรผ่านการขับเคลื่อน รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นรูปแบบที่มีการบูรณาการร่วมกัน ประกอบด้วย การจัดการแหล่งท่องเที่ยว การรองรับแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการแหล่งท่องเที่ยว การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว และเทคโนโลยีในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้จะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมบนพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างเหมาะสมต่อไป ช่วยยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานเกษตรด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนทับน้ำ-บ้านม้าแล้ว ยังเป็นประโยชน์ ในการเป็นชุมชนต้นแบบให้กับชุมชนอื่นที่มีความสนใจ นำไปปรับใช้สู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานเกษตรด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ชุมชนอื่น ๆ เกิดความยั่งยืนได้ในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า พื้นที่มีความพร้อมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่ขาดนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ชุมชนมีพื้นที่เกษตรสามารถพัฒนาศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ แต่ขาดกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นควรให้ความสำคัญในการจัดตั้งกรรมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนมีความพร้อมในปัจจัยตามด้านต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมให้เกิดศักยภาพได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับสูงต่อไป เพื่อรองรับกับกระแสนิยมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในปัจจุบัน

1.4 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรฯ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการและบริหารจัดการการท่องเที่ยวไปสู่ความยั่งยืน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ การอบรมให้ความรู้ เพื่อให้ชุมชนเกิดความตระหนักและมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีศักยภาพในระดับสูงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวฯ ที่สำคัญ คือ เป็นรูปแบบเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนด้านต่าง ๆ ทั้งการกำหนดนโยบายและงบประมาณ เพื่อให้เกิดรูปแบบการ

จัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนานวัตกรรมบนพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างเหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). *จำนวนนักท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2537-2561*. สืบค้น 8 พฤศจิกายน 2564. จาก www.tat.or.th.

ทัชชญา ทรงอิทธิสุข และ ณัฐนุช จันทวิมล. (2563). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากมุมมองของนักท่องเที่ยวกรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย, 15*(29), 29–43.

ทัศนีย์ นาคเสนีย์, ชลธิชา พันธ์สว่าง และ สมเนตร จันทวิชชประภา. (2561). บริบทเชิงพื้นที่ของจังหวัดราชบุรีในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของชุมชน. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย 2561*. ราชบุรี.

นำขวัญ วงศ์ประทุม และคณะ. (2561). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านวาวี จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 12*(2), 132–150.

นิตยา งามยิ่งยง และ ละเอียด ศิลาน้อย. (2560). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 11*(1), 149-116.

เบญจมาภรณ์ คงชนะ และ เรณุกา ขุนชำนาญ. (2561). พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร. *วารสารวิทยาการจัดการ, 5*(1), 145–166.

พลวัฒน์ ชุมสุข. (2563). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววัดเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองพระนครศรีอยุธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 5*(1), 68–75.

ไพศาล กาญจนวงศ์ และ รักธิดา ศิริ. (2561). พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 13*(1), 101–113.

เพียงฤทัย เสงี่ยมศิลป์ และคณะ. (2561). *การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่ ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี*. ใน รายงานการวิจัย. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

ฟองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง, สุรชัย กังวล และวราภรณ์ นันทะเสน. (2561). ศักยภาพชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน. *Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning, 8*(2), 52–83.

ยุคลวัชร์ ภักดีจักริวุฒิ์ และ เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2562). ศักยภาพชุมชนด้านการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวแก่แหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 7*(2), 254–264.

วริษา ต่างใจ, สุมิตรา เรืองพีระกุล และ ธัญยธรณ์ วราพงศ์พิศาล. (2564). รูปแบบการท่องเที่ยวตามวิถีใหม่ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ, 4*(2), 281–292.

ศิคริษฐ์ คุณชมภู, วรปภา อารีราษฎร์ และ ธรัช อารีราษฎร์. (2560). การติดตามผลการใช้ระบบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม, 5*(1), 50–60.

สถาพร เกียรติพิริยะ และคณะ. (2563). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองด้วยเทคโนโลยีสื่อดิจิทัล. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7*(12), 436–450.

องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ. (2561). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-พ.ศ.2565).* สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2565. จาก http://tubnum.go.th.

อัจฉริยาพร คันธมาลาเจริญ. (2564). *การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยว 4.0 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกื้ดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

Government Savings Bank Research Center. (2020). *รายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประจำปี 2562*. สืบค้น 12 พฤษภาคม 2565. จาก https://www.gsb.or.th/media/2020/08/GSB-SR-2019_TH.pdf.

Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner* (3rd ed.). Geelong, Australia: Deakin University Press.